

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

(освітній рівень)

на тему **ЕКОЛОГО-ЛІСІВНИЧА ХАРАКТЕРИСТИКА НАЦІОНАЛЬНОГО
ПАРКУ "ГОМІЛЬШАНСЬКІ ЛІСИ"**

Виконав студент II курсу,
групи ЛГ(з)-2м
спеціальності 205 Лісове господарство

Гойсан Т. І.

Керівник доц. **Клід В. В.**

Рецензент _____ Олійник В.С.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Територія національного природного парку "Гомільшанські ліси" на даний час є однією з найбільш мальовничих ландшафтів Лівобережжя України. Національний природний парк (НПП "Гомільшанські ліси") це природоохоронна, рекреаційна, культурно-освітня, науково-дослідна установа загальнодержавного значення, яка була створена для збереження, відтворення та ефективного використання природних комплексів і об'єктів, що мають особливу природоохоронну, історико-культурну, наукову, оздоровчу, освітню та естетичну цінність.

Актуальність магістерської роботи полягає у дослідженні основ еколого-лісівничої характеристики території національного природного парку "Гомільшанські ліси".

Метою магістерської роботи є еколого-лісівнича характеристика території національного природного парку "Гомільшанські ліси".

Завдання магістерської роботи :

- літературний пошук з еколого-лісівничої характеристики території;
- аналіз виробничих умов та природних умов НПП "Гомільшанські ліси";
- розроблення програми і методики досліджень;
- підбір та закладання пробних площ;
- аналіз еколого-лісівничої характеристики національного природного парку "Гомільшанські ліси";
- пошук підходів до основ вдосконалення еколого-лісівничої характеристики національного природного парку "Гомільшанські ліси".

Об'єкт дослідження – територія національного природного парку "Гомільшанські ліси".

Предмет дослідження – еколого-лісівнича характеристика національного природного парку "Гомільшанські ліси".

Методи досліджень – історичні та географічні при аналіз літературних джерел, лісівничо-таксаційні – закладання пробних площ; морфометричні – встановлення параметрів лісостанів, математико-статистичні – оброблення даних польових обстежень.

Оцінка значущості роботи - це використання результатів дослідження для пошуку підходів з основ вдосконалення еколого-лісівничої характеристики національного природного парку "Гомільшанські ліси".

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

(освітній рівень)

на тему: **«ЛІСІВНИЧО-ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «КРЕМЕНЕЦЬКІ ГОРИ»**

Виконала: студентка II курсу,
групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове
господарство»

Замореняк Р. В.

Керівник: к.б.н., доц. Клід В.В.

Рецензент: к.с-г.н, доц. Дмитрик П.М.

Івано-Франківськ – 2024 р.

Національний природний парк "Кременецькі гори" має велике значення як природоохоронна установа, яка сприяє збереженню ландшафтного і біотичного різноманіття. Це чудовий приклад об'єкта поліфункціонального призначення, який поєднує у собі природні та культурні цінності, сприяючи розвитку відповідної інфраструктури для користування цими цінностями. збереження та відтворення цінних природних, історико-культурних комплексів та природних об'єктів є дуже важливим завданням для такого природоохоронного об'єкта, як національний природний парк "Кременецькі гори". Проведення наукових досліджень у галузі фітосозології, ботаніки, мікології, бріології, зоології, екології, орнітології, географії допомагає збагатити знання про місцеву природу та забезпечувати наукову підтримку для кращого управління та збереження ресурсів.

Важко переоцінити значення колективу національного природного парку "Кременецькі гори" для збереження природи та культурної спадщини. Робота з проведення наукових досліджень у галузях фітосозології, ботаніки, мікології, бріології, зоології, екології, орнітології, географії, а також плани залучення ентомологів і інших спеціалістів, свідчать про серйозний науковий підхід та просування у вивченні та догляді за природними багатствами регіону.

Об'єкт дослідження – національний природний парк «Кременецькі гори».

Предмет дослідження – його лісівничі та екологічні умови.

Мета дослідження: охарактеризувати лісівничо-екологічні умови національного природного парку «Кременецькі гори». Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 1) описати фізико-географічні та кліматичні умови національного

природного парку «Кременецькі гори»;

2) охарактеризувати функціональне зонування та режим території Парку;

3) описати флору і фауну національного природного парку «Кременецькі гори»;

4) охарактеризувати стан збереження лісових екосистем Парку.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література природного заповідника національного природного парку «Кременецькі гори», наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у національному природному парку «Кременецькі гори» при проведенні лісогосподарських заходів з метою відтворення корінного лісового покриву, оптимізації якісного складу та підвищення продуктивності лісостанів.

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Екологія лісу” та “Природно-заповідна справа”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків і списку використаних джерел (64 посилань), викладена на 68 сторінках, проілюстрована 5 рисунками.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **«ІСТОРИЯ СТВОРЕННЯ ТА СТАН ШТУЧНИХ
ЛІСОВИХ НАСАДЖЕНЬ ЗА УЧАСТІ ІНТРОДУЦЕНТІВ В
УМОВАХ ФЛІЇ «НАДВІРНЯНСЬКЕ ЛІСОВЕ
ГОСПОДАРСТВО»**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Канюк І.В.

Керівник: д. філософії, викл. Гнатюк О.Р.

Рецензент: к.б.н, доц. Клід В.В.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми обумовлена необхідністю дослідження та оцінки ефективності впровадження інтродуцентів у регіоні. Вивчення історії створення таких насаджень дозволяє отримати важливу інформацію про методи та підходи, які були використані, а також про їхню результативність. Це має велике значення для подальшої оптимізації процесів відновлення та збереження лісових екосистем, враховуючи зміни клімату та інші екологічні виклики.

Створення високопродуктивних і біологічно стійких штучних лісових насаджень є складним процесом, що вимагає врахування багатьох факторів, зокрема умов місцезростання, категорії лісокультурної площі та взаємодії деревних порід. Це передбачає детальне розуміння біології й екології лісових екосистем (ценозів), а також їхньої динаміки впродовж часу.

Мета дослідження: охарактеризувати стан штучних лісових насаджень за участі інтродуцентів в умовах філії «Надвірнянське лісове господарство». Для досягнення поставленої мети виконували наступні завдання:

- 1) охарактеризувати штучне лісовідновлення та лісорозведення на території філії «Надвірнянське лісове господарство»;
- 2) проаналізувати використання інтродуцентів у лісових культурах філії «Надвірнянське лісове господарство».

Об'єкт дослідження – штучні лісові насадження філія «Надвірнянське лісове господарство» ДП «Ліси України».

Предмет дослідження – лісівничо-таксаційні показники інтродуцентів у штучних лісових насадженнях.

Методи і методики дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у всебічному дослідженні ефективності та стійкості інтродукованих видів у специфічних кліматичних та екологічних умовах даного регіону.

Практичне значення одержаних результатів полягає в можливості застосування отриманих знань для ефективного управління лісовими ресурсами. Результати досліджень допоможуть розробити та впровадити нові методики створення лісових насаджень, оптимізувати процеси відновлення та збереження лісів з використанням інтродуцентів, що сприятиме підвищенню біорізноманіття та стійкості екосистем.

Апробація результатів роботи. Результати роботи апробовані на міжнародних науково-практичних конференціях:

1. Гнатюк, О., **Канюк, І.**, & Кузюк, І. (2024). Сучасний стан лісорозведення в Карпатському регіоні України. В “Сучасні вектори розвитку аграрної науки: матеріали Міжнародної науково-практичної конференції (ХДАЕУ, 17-18 вересня 2024 року)”. Херсон, 596-599.
2. Гнатюк, О., & **Канюк, І.** (2024). Внесок дендропарку “Високогірний” в особливості озеленення в умовах гірської місцевості. В “Актуальні проблеми, шляхи та перспективи розвитку ландшафтної архітектури, садово-паркового господарства, урбоекології та фітомеліорації”. Біла Церква, 29-31.
3. Гнатюк, О., & **Канюк, І.** (2024). Відтворення лісів на Івано-Франківщині. В “Екологія, охорона навколишнього середовища та збалансоване природокористування: освіта – наука – виробництво”. Біла Церква, 14-15.

Загальна характеристика структури й обсягу дипломної роботи. Робота викладена на 49 сторінках, складається зі вступу, 5 розділів, висновків та списку використаних джерел (48 посилань); проілюстрована 7 рисунками та вміщує 9 таблиць.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

(освітній рівень)

на тему: **«ЛІСІВНИЧО-ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ «КРЕМІНСЬКІ ЛІСИ»**

Виконав: студент II курсу, групи ЛГ(з)-
2м
спеціальності 205 «Лісове
господарство»
Ковбель Ю.В.
Керівник: к.б.н., доц. Клід В.В.
Рецензент: к.с-г.н., доц. Дмитрик П.М.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Національний природний парк "Кремінські ліси" (далі – Парк) створено згідно з Указом Президента України № 678/2019 від 10 вересня 2019 року. Він є об'єктом державного природно-заповідного фонду, має загальнодержавне значення. Загальна площа Парку становить 7269 га, що складається з:

- 3121 га земель державної власності ДП «Кремінське лісомисливське господарство», які передані в постійне користування парку;
- 4148 га земель державної власності цього ж підприємства, які включені до території парку без відчуження користувача.

Парк був створений для захисту та збереження природного середовища та ресурсів у регіоні. Парк був створений у 2009 році як Національний парк «Сіверсько-Донецький», але був ліквідований режимом Януковича. Вищий адміністративний суд визнав рішення про створення парку незаконним, і він залишався без заповідного статусу 8 років. Парк – унікальний лісовий комплекс Українського степу, розташований вздовж середньої течії річки Сіверський Донець.

На території представлені численні рідкісні та зникаючі види рослин, зокрема:

- Велика кількість рідкісних та зникаючих видів рослин.
- Унікальне місцезростання ялівцю звичайного (*Juniperus communis*).
- Окремі локалітети легендарної папороті дівочої (*Adiantum viridescens*).
- Кілька видів орхідей.
- Ділянки полів дзвіночків, які навесні червоніють від масового цвітіння дзвоника (*Campanula camphorata*).

Парк має велике біорізноманіття та є важливим об'єктом природної спадщини.

Об'єкт дослідження – національний природний парк «Кремінські ліси».

Предмет дослідження – його лісівничі та екологічні умови.

Мета дослідження: охарактеризувати лісівничо-екологічні умови національного природного парку «Кремінські ліси». Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 5) описати основні види діяльності національного природного парку «Кремінські ліси»;
- 6) охарактеризувати лісові екосистеми Парку;
- 7) описати флору і фауну національного природного парку «Кремінські ліси»;
- 8) оцінити ступінь порушення екосистем парку внаслідок воєних дій та окупації.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у національному природному парку «Кремінські ліси» при проведенні лісогосподарських заходів з метою відтворення корінного лісового покриву, оптимізації якісного складу та підвищення продуктивності лісостанів.

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Екологія лісу” та “Природно-заповідна справа”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків і списку використаних джерел (15 посилань), викладена на 54 сторінках, проілюстрована 15 рисунками.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

магістра

(освітній рівень)

на тему **ОСНОВИ ФОРМУВАННЯ ЯЛИЦЕВИХ ДЕРЕВОСТАНІВ
В УМОВАХ ФІЛІЇ ДП БРОШНІВСЬКЕ ЛГ**

Виконала: студент II курсу,
групи ЛГ(з)-12м
спеціальності 205 Лісове господарство
(шифр і назва спеціальності)

Коляджин Х. Б.

(прізвище та ініціали студента)

Керівник доц. **Дмитрик П.М.**

(прізвище та ініціали)

Рецензент **Заїка В.К.**

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Ліс - складова частина біосфери нашої планети і одночасно є об'єктом інтенсивного господарювання. Найбільш активна форма втручання людини в природу лісу - суцільна рубка, що призводить до різкої зміни екологічних умов. Вплив цих рубок на лісорослинні умови вирубок посилюється використанням агрегатної лісозаготівельної техніки. Положення, висловлене Г.Ф.Морозовим : «рубка та відновлення - синоніми» - основне правило лісівництва; отже, суцільні рубки поряд з вибірковими та поступовими є відновними та пов'язують в одне ціле лісоексплуатацію та лісовідновлення. Вирішення цього завдання можливе на сучасній науковій основі – лісоекологічній типології. Це вчення дає можливість встановити науково обґрунтовані вимоги та об'єктивні показники лісівничої оцінки лісозаготівельної техніки та технології, які досі визначаються за їх безпосереднім впливом на ґрунт та підріст у момент рубки або за лісорослинними умовами на свіжих вирубках. Таким чином, лісівнича оцінка дається без урахування наслідків, викликаних рубкою та впливом техніки на формування типів вирубок та майбутніх деревостанів.

Ялиця є вибагливою лісовою породою до вологості повітря, де в умовах відносно забезпеченої опадами території Філії Брошнівське лісове господарство, вона показує підвищені вимоги до ґрунтів та формує на дренованих і багатих ґрунтах високопродуктивні деревостани.

Актуальність магістерської роботи полягає у дослідженні основ формування ялицевих деревостанів в умовах Філії Брошнівське лісове господарство.

Метою магістерської роботи є оцінка основ формування ялицевих деревостанів в умовах Філії Брошнівське лісове господарство та пошук підходів до їх вдосконалення.

Завдання магістерської роботи :

- літературний пошук з основ формування ялицевих деревостанів;

- аналіз виробничих умов та природних умов Філії Брошнівське лісове господарство;
- розроблення програми та методики робіт;
- підбір і закладання пробних площ;
- оцінка основ формування ялицевих деревостанів в умовах Філії Брошнівське лісове господарство;
- пошук підходів до вдосконалення основ формування ялицевих деревостанів в умовах Філії Брошнівське лісове господарство.

Об'єкт дослідження – ялицеві деревостани в умовах Філії Брошнівське лісове господарство.

Предмет дослідження – основи формування ялицевих деревостанів в умовах Філії Брошнівське лісове господарство.

Методи досліджень – лісівничо-таксаційні – при закладанні пробних площ; морфометричні – при визначення параметрів деревостанів та математико-статистичні – при обробленні отриманих даних.

Оцінка значущості роботи - можливість використання результатів дослідження для пошуку підходів з основ формування ялицевих деревостанів в умовах Філії Брошнівське лісове господарство.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **«ЕКОЛОГО-ЛІСІВНИЧІ ОСОБЛИВОСТІ
ФОРМУВАННЯ ПІДРОСТУ У ВОЛОГІЙ ЧИСТІЙ БУЧИНІ»**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»
Коровчук Ю.І.

Керівник: к.б.н, доц. Клід В.В.

Рецензент: к.с.г.н., доц. Дмитрик П.М.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Лісові масиви з переважанням *Fagus sylvatica* L. (бук лісовий) в Україні займають значну частину лісового фонду, особливо в Карпатському регіоні. За даними Миклуша [8], такі ліси охоплюють 8% площі лісового фонду країни. В Українських Карпатах і Закарпатській області букові ліси є ще більш поширеними: вони займають відповідно 35% і 60% лісових площ цих регіонів [2]. Інші джерела, такі як Гриник [5], повідомляють, що в Українських Карпатах букові деревостани займають площу близько 365,8 тис. га.

Бук лісовий є одним із основних лісоутворюючих видів Карпат і відіграє ключову роль у збереженні екологічного балансу регіону. Цей вид має здатність добре поновлюватися природним шляхом, що забезпечує стабільність і стійкість лісових екосистем.

Об'єкт досліджень – експлуатаційні букові лісостани у лісовому фонді державних підприємств «Воловецьке ЛГ» і «Свалявське ЛГ» та букові праліси на території Ужанського національного природного парку.

Предмет досліджень – успішність природного поновлення деревних видів в експлуатаційних букових лісах і букових пралісах.

Мета дослідження – вивчення особливостей природного поновлення деревних видів під наметом букових деревостанів Українських Карпат залежно від їх віку, повноти та категорії лісів.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у лісогосподарських підприємствах ДП «Ліси України».

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Лісівництво”, «Регіональне лісівництво», “Лісові культури”, «Екологія лісу».

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків і списку використаних джерел (35 посилань), викладена на 53 сторінках.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **ЛІСІВНИЧО-ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТКА**
УЖАНСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ(з)-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»
Лабудяк С.Ю.
Керівник: к.б.н., доц. Клід В.В.
Рецензент: к.с-г.н, доц. Дмитрик П.М.

Івано-Франківськ – 2024 р.
ЗМІСТ

АНОТАЦІЯ

Ужанський національний природний парк є одним з найбільших і найстаріших природно-заповідних об'єктів в Україні. Розташований у мальовничих українських Карпатах, він служить важливим центром для збереження та вивчення біорізноманіття регіону.

Створений у 1999 році, він має багату історію, яка сягає навіть ХХ століття. Резервати "Стужиця" і "Тихий", створені ще у 1908 році під час епохи Австро-Угорщини, були одними з перших спроб захисту природи в цьому районі. Їх назви відображали найближчі села, що свідчило про місцеве значення цих місць для збереження природних ресурсів.

Ужанський національний парк на сьогоднішній день є важливим центром для дослідження та освіти з екології та збереження природи, а також місцем відпочинку для туристів, які цікавляться відкриттям природних крас Українських Карпат.

Національний парк розташований на північному заході Закарпатській області і є складовою частиною першого у світі тристороннього українсько-польсько-словацького міжнародного біосферного резервату «Східні Карпати», який включено до Світової мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО. Ужанський НПП складається з п'яти природоохоронних науково-дослідних відділень і на сьогодні займає площу 39159 га, в тому числі 14,9 тис. га вилученої території.

Спадщина Ужанського національного природного парку – унікальний природний скарб світового масштабу, який дивовижно поєднує у собі незайману природу з багатством культурної спадщини. Парк є частиною першого в світі трилатерального українсько-польсько-словацького біосферного резервату «Східні Карпати», який включено до Світової мережі біосферних резерватів ЮНЕСКО.

Ужанський національний природний парк є домом для багатьох рідкісних і цінних природних об'єктів, серед яких особливе місце займають букові праліси, які вважаються унікальними для Центральної Європи. Ці

праліси, охоронені на площі понад 2500 га, входять до Світової природної спадщини ЮНЕСКО, відомої як "Букові праліси Карпат і старовікові ліси Німеччини". Крім того, на території парку можна зустріти поодинокі тисячолітні дуби, які є свідками тривалого історичного освоєння цього регіону.

Характерними ландшафтами парку є букові та ялицево-букові ліси, угруповання вільхи зеленої та субальпійські луки. Значна біорізноманітність території парку виявлена у майже 80 видах рослин і тварин, які включені до Червоної книги України (2009). Особливу увагу заслуговують південно-східнокарпатські ендемічні види, які зростають лише в Південних і Східних Карпатах і не поширюються далі на захід.

Більша частина території парку належить до етнічних земель лемків – невеликої етнічної групи українців, які з давніх-давен мешкають в горах. Для лемків, як субетносів, характерні оригінальний побут та дерев'яна архітектура. На території парку збереглися з 17-18 ст. унікальні храми – пам'ятки дерев'яної архітектури.

Територія парку є місцем падіння відомого кам'яного метеориту «Княгиня» (у 1866 р.), що є найбільшим з-поміж знайдених в Європі метеоритів у новітній історії. Також чисельні військові кладовища та місця баталій першої й другої світових воєн додають інтересу до розвитку зеленого туризму.

Об'єкт дослідження – Ужанський національний природний парк.

Предмет дослідження – його лісівничі та екологічні умови.

Мета дослідження: охарактеризувати лісівничо-екологічні умови Ужанського національного природного парку. Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 1) охарактеризувати фізико-географічні та кліматичні умови Ужанського національного природного парку;
- 2) описати основні завдання Парку;
- 3) охарактеризувати лісові екосистеми Парку та стан їх збереження;

- 4) дослідити біорізноманіття Ужанського національного природного парку;
- 5) описати об'єкти охорони природи на території парку.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література Ужанського національного природного парку, наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження в Ужанському національному природному парку при проведенні лісогосподарських заходів з метою відтворення корінного лісового покриву, оптимізації якісного складу та підвищення продуктивності лісостанів.

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Екологія лісу” та “Природно-заповідна справа”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків і списку використаних джерел (16 посилань), викладена на 60 сторінках, містить 3 таблиці, проілюстрована 16 рисунками.

Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника

Факультет природничих наук

Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти

на тему: **ЕКОЛОГО-ЛІСІВНИЧА ХАРАКТЕРИСТИКА
ЧЕРЕМОСЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ**

Виконала: здобувачка вищої освіти
спеціальності 205 «Лісове господарство»
групи ЛГ(з)–2м

Маротчак Святослава Іванівна

Науковий керівник:

кандидат біологічних наук,

доцент ***Клід Віктор Васильович***

Рецензент: ***Зайка В.К.***

Івано-Франківськ – 2024

АНОТАЦІЯ

Актуальність дослідження. Національні природні парки (НПП) відіграють ключову роль у збереженні біорізноманіття, забезпеченні екологічної стабільності та проведенні наукових досліджень. В умовах сучасних екологічних викликів, таких як зміна клімату, деградація природних екосистем та антропогенний вплив, необхідність вивчення та ефективного управління природними ресурсами стає надзвичайно актуальною. Черемоський національний природний парк, розташований в Карпатському регіоні, є унікальним об'єктом дослідження завдяки своїй біорізноманітності та специфічним еколого-лісівничим умовам. Дослідження еколого-лісівничих характеристик цього парку дозволяє розробити ефективні стратегії збереження і раціонального використання природних ресурсів.

Об'єктом дослідження є Черемоський національний природний парк, його лісові екосистеми та біорізноманіття.

Предметом дослідження є еколого-лісівничі особливості управління природними ресурсами Черемоського національного природного парку, включаючи аналіз стану лісових екосистем, водних ресурсів, а також впливу антропогенних факторів на біорізноманіття парку.

Метою дослідження є визначення еколого-лісівничих характеристик Черемоського національного природного парку, оцінка сучасного стану його екосистем та розробка рекомендацій щодо покращення управління і збереження природних ресурсів парку.

Гіпотеза дослідження полягає в тому, що інтеграція еколого-лісівничих підходів в управлінні Черемоським національним природним парком сприятиме збереженню біорізноманіття, покращенню стану лісових та водних екосистем, а також зменшенню негативного антропогенного впливу.

Завдання дослідження:

1. Провести аналіз сучасного стану лісових екосистем Черемоського національного природного парку.
2. Визначити основні типи екосистем та оцінити їх біорізноманіття.

3. Дослідити стан водних ресурсів та їхню роль у функціонуванні екосистем парку.
4. Оцінити вплив антропогенних факторів на природні екосистеми парку.
5. Розробити рекомендації щодо вдосконалення управління природними ресурсами парку з урахуванням еколого-лісівничих підходів.
6. Провести оцінку ефективності існуючих заходів збереження та запропонувати нові стратегії для стійкого розвитку парку.

Методи дослідження:

Теоретичні методи: у дослідженні застосовано систематичний огляд літератури з питань національних парків, лісознавства та екології, а також системний аналіз для виявлення взаємозв'язків між компонентами екосистеми.

Емпіричні методи: дослідження включало лісотаксацію для оцінки кількісних і якісних характеристик лісів, фітоценологічний опис рослинних угруповань, аналіз властивостей ґрунтів та вивчення водних об'єктів.

Статистичні методи: використовувала статистичний аналіз для обчислення середніх значень та дисперсій, геоінформаційні системи (ГІС) для аналізу просторових даних, а також математичне моделювання для прогнозування змін в екосистемі.

Структура магістерської роботи. Робота складається із вступу, трьох розділів, висновків, списку використаних джерел (49 найменування), додатків.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

Дипломна робота
магістра

(освітній рівень)

на тему: **«ЛІСІВНИЧО-ТАКСАЦІЙНА ХАРАКТЕРИСТИКА
СМЕРЕКОВИХ НАСАДЖЕНЬ В УМОВАХ ФІЛІЇ «МІЖГІРСЬКЕ ЛГ»**

Виконав: студент II курсу, групи ЛГ-21м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Паучек В.І.

Керівник: к.т.н., доц. Коляджин І.Ф.

Рецензент: к.с-г.н, доц. Дмитрик П.М.

Івано-Франківськ, 2024

АНОТАЦІЯ

Актуальність теми. ДП «Міжгірське лісове господарство» розташоване на північному сході середньої частини Закарпаття. Загальна площа лісового фонду, який наданий підприємству у постійне користування для ведення лісового господарства та здійснення природоохоронної діяльності, становить 31513 га. З них 29238 га вкриті лісовою рослинністю, де 11928 га займають хвойні породи, 17102 га - твердолистяні породи, а лише 208 га - м'яколистяні породи. Загальний запас ростучого лісу становить 10501 тис. м³.

За комплексним районуванням західного регіону України, територія лісгоспу відноситься до Гірсько-карпатського лісгосподарського округу. Лісгосподарство розташоване у трьох лісгосподарських районах: Стрийсько-Міжгірській Верховині, Полонинських Карпатах та Високогірному районі.

ДП «Міжгірське лісове господарство» розташоване на північному сході середньої частини Закарпаття. Загальна площа лісового фонду, який наданий підприємству у постійне користування для ведення лісового господарства та здійснення природоохоронної діяльності, становить 45957,2 га. З них 41700,5 га вкриті лісовою рослинністю.

Метою роботи було з'ясувати лісівничо-екологічні аспекти планування лісосічних робіт в ДП «Міжгірське лісове господарство».

Для досягнення поставленої мети виконували наступні **завдання**:

- 1) ознайомитись із законодавчими умовами діяльності ДП «Міжгірське лісове господарство»;
- 2) описати фізико-географічні та кліматичні умови території досліджень;
- 3) ознайомитись із адміністративно-організаційною структурою ДП «Міжгірське лісове господарство»;
- 4) розглянути поняття планування лісосічних робіт;
- 5) дослідити господарську діяльність на території ДП «Міжгірське лісове господарство».

Об'єкт дослідження – ДП «Міжгірське лісове господарство»,
предмет дослідження – лісівничо-екологічні аспекти планування лісосічних робіт.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження, проведеного в ДП «Міжгірське лісове господарство», рекомендуються для впровадження в лісогосподарську практику з метою відтворення корінного лісового покриву. Ці рекомендації можуть бути використані в навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при вивченні дисциплін "Екологія лісу" та "Організація та планування лісогосподарської діяльності". Вони дають студентам можливість ознайомитися з важливими принципами та методами збереження лісових екосистем і впроваджувати їх у свою майбутню професійну діяльність.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків і списку використаних джерел (21 посилання), викладена на 62 сторінках і проілюстрована 5 рисунками.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **ЛІСІВНИЧО-ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТКА**
ШАЦЬКОГО НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ(з)-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»

Попович М.М.

Керівник: к.б.н., доц. Клід В.В.

Рецензент: к.с-г.н, доц. Дмитрик П.М.

АНОТАЦІЯ

Шацький національний природний парк (далі – Парк) – це дивовижний куточок Полісся, що вражає своєю природною красою та різмаїттям ландшафтів. Поєднання дрімучих лісів, чистих озер, боліт та луків створює неповторний образ, який зачаровує кожного відвідувача.

Цей парк ідеально підходить для спостереження за птахами, особливо під час періоду міграції, коли на озерах зупиняється така велика кількість птахів. Це чудова можливість спостерігати за різноманітністю і поведінкою птахів у природному середовищі.

Після захоплюючих спостережень за птахами можна насолоджуватися відпочинком на пляжах та купанням в озерах, а також смакувати місцеві страви, які додають особливого колориту вашому відпочинку. Активний відпочинок у парку — це ще один чудовий спосіб насолоджуватися природою, особливо велосипедні прогулянки лісами та плавання на байдарках на озері Луки серед квітучих полянок. Це відмінний спосіб зануритися в природну красу та насолодитися моментами спокою та гармонії.

Шацький національний природний парк виник завдяки великим озерам, що носять узагальнену назву «Шацькі», що є одним з головних природних багатств регіону. Ці озера стали основою для створення парку та збереження природного середовища.

Завдяки великим лісовим масивам та середлісовим болотам, які охоплюють цю місцевість, парк став важливим урочищем для відновлення численності звірини, що була винищена під час Першої світової та громадянської воєн. Вже в 1936 році Й. Костирко запропонував створити в урочищі «Князь-Багон» резерват для охорони мігруючого лося, надаючи першу літературну згадку про доцільність утворення природоохоронного об'єкту у цьому регіоні.

Ці історичні витоки відображають значення парку як важливого місця для збереження природної різноманітності та екосистеми регіону, а також як важливого центру для наукових та освітніх досліджень [41].

Цікаво, як парк почав свій шлях як місце проведення навчальних та дослідницьких заходів. Створення географічно-біологічного стаціонару Львівського держуніверситету на озері Пісочне в 60-х роках відкрило нові можливості для вивчення та збереження природи цього регіону.

Підготовка листа до Кабміну України у 1972 році, в якому обґрунтовувалася доцільність створення озера заповідника чи природного парку, свідчить про поступове усвідомлення важливості збереження цього унікального природного середовища. І хоча цей процес може зайняти час, важливо підкреслити важливість вивчення, охорони та підтримки природних ресурсів для майбутніх поколінь.

Статті та наукові публікації відображали важливість вивчення та збереження природних ресурсів Західного Полісся і створення заповідника чи природного парку [32-34]. Це були перші кроки на шляху до офіційного визнання необхідності охорони цього регіону та його унікальної біорізноманітності.

Постанова Державного Комітету Ради Міністрів УРСР від 28 квітня 1975 року про створення Шацького національного природного парку була важливим кроком у цьому напрямку. Це свідчить про визнання владою важливості збереження цього унікального природного середовища та його призначення для майбутніх поколінь.

Створення Шацького національного природного парку було важливою подією для збереження та вивчення унікальних природних ресурсів регіону. Постанова Ради Міністрів УРСР від 28 грудня 1983 року № 533, яка створила парк, визначила його територію та область діяльності.

Наказ Міністерства лісового господарства УРСР від 16 березня 1984 року за № 64, що виділив для парку площу 12022 гектари лісів, свідчить про серйозні зусилля держави у забезпеченні охорони цього природного об'єкту.

Ці кроки дозволили закріпити статус парку, забезпечити його охорону та збереження, а також сприяти розвитку наукових та екологічних досліджень в цьому унікальному регіоні.

Розширення площі Шацького національного природного парку Указом Президента України від 16 серпня 1999 року за № 992 свідчить про подальше визнання важливості цього природного об'єкту та бажання розширити його охоронний статус.

Зазначене розширення, яке збільшило площу парку до 48976,6 гектарів, включило в себе різноманітні заказники і пам'ятки природи різних рівнів значимості. Це вказує на важливість збереження не лише основної території парку, а й додаткових унікальних екосистем та природних об'єктів в його оточенні [39].

Зараз парк має значну площу земель, лісів і вод у постійному користуванні, що сприяє забезпеченню його діяльності та розвитку для майбутніх поколінь.

Об'єкт дослідження – Шацький національний природний парк.

Предмет дослідження – його лісівничі та екологічні умови.

Мета дослідження: охарактеризувати лісівничо-екологічні умови Ужанського національного природного парку. Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 1) охарактеризувати фізико-географічні та кліматичні умови Шацького національного природного парку;
- 2) описати основні завдання Парку;
- 3) охарактеризувати лісові екосистеми Парку та стан їх збереження;
- 4) дослідити біорізноманіття Шацького національного природного парку;
- 5) описати об'єкти охорони природи на території парку.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література Шацького національного природного парку, наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника, яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження в Шацькому національному природному парку при проведенні лісогосподарських заходів з метою відтворення корінного лісового покриву, оптимізації якісного складу та підвищення продуктивності лісостанів.

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Екологія лісу” та “Природно-заповідна справа”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків і списку використаних джерел (42 посилання), викладена на 67 сторінках, проілюстрована 25 рисунками.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **САНІТАРНІ РУБКИ: СУЧАСНИЙ СТАН І
ПЕРСПЕКТИВА**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ(з)-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»
Саприга В.М.
Керівник: к.б.н., доц. Клід В.В.
Рецензент: к.с-г.н, доц. Дмитрик П.М.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Санітарні рубки – це вилучення з лісу сухостійних, усихаючих, дуже ослаблених, пошкоджених шкідниками, хворобами або внаслідок стихійних явищ, техногенних впливів окремих дерев або їх груп. Санітарні рубки можуть бути вибірковими (коли вирубується одне дерево або їх група із запасом 5 і більше м³ на гектар) або суцільними (коли вирубуються дерева на площі 0,1 га і більше). Санітарні рубки відносяться до так званих «санітарно-оздоровчих заходів». Проводяться силами лісокористувачів. Згідно Санітарних правил в лісах України, затверджених Кабміном України 27 липня 1995 р. № 555, Правил поліпшення якісного складу лісів, затверджених Кабміном України 12 травня 2007 р. № 724, є обов'язковим заходом в лісах України.

Загальна площа лісових ділянок України становить майже 10,4 млн га, лісистість України майже 16%. Держлісагентство відповідає за 73% лісового фонду країни.

Всього в Україні за встановленими нормативами вирубують 20 мільйонів кубометрів лісу на рік. На жаль в лісах скоюються і незаконні рубки. Станом 4 листопада у підвідомчих лісах незаконні рубки складають 45 тисяч кмб. Натомість у 2019 році ця цифра сягала 118 тисяч кмб.

Санітарні рубки є частиною комплексу профілактичних заходів, які здійснюються з метою збереження стійкості насаджень, запобігання розвитку патологічних процесів у лісі, зменшення шкоди, що завдається шкідниками, хворобами, ліквідації наслідків аварій та стихійного лиха.

Заходи з поліпшення санітарного стану лісів плануються і здійснюються на основі матеріалів лісовпорядкування, а також санітарних та лісопатологічних обстежень, а в межах природно-заповідного фонду - відповідно до вимог проектів організації територій та об'єктів природно-заповідного фонду та/або положень про них з урахуванням специфіки, ступеня та періоду пошкодження насаджень, біології деревних порід, шкідників та збудників хвороб лісу».

Об'єкт дослідження – санітарні рубки.

Предмет дослідження – їх сучасний стан та перспективи.

Мета дослідження: охарактеризувати сучасні підходи до санітарних рубок в Україні. Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 9) дати визначення поняття санітарних правил в лісах України;
- 10) описати види санітарних рубок;
- 11) охарактеризувати державний нагляд за санітарними рубками;
- 12) розглянути вплив санітарних рубок на біорізноманіття.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література наукової бібліотеки Прикарпатського національного університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у лісогосподарських підприємствах ДП «Ліси України».

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Екологія лісу” та “Природно-заповідна справа”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 4 розділів, висновків і списку використаних джерел (15 посилань), викладена на 60 сторінках, проілюстрована 4 рисунками.

Міністерство освіти і науки України
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника
Факультет природничих наук
Кафедра лісового і аграрного менеджменту

ДИПЛОМНА РОБОТА

на здобуття другого (магістерського) рівня вищої освіти
на тему **ЛІСІВНИЧО-ЕКОЛОГІЧНА ХАРАКТЕРИСТИКА
НАЦІОНАЛЬНОГО ПРИРОДНОГО ПАРКУ ДНІСТРОВСЬКИЙ
КАНЬЙОН**

Виконав: студент 2 курсу, групи ЛГ-2м
спеціальності 205 «Лісове господарство»
Сухарюк І. В.
Керівник: к.б.н., доц. Клід В.В.
Рецензент: к.с-г.н, доц. Дмитрик П.М.

Івано-Франківськ – 2024 р.

АНОТАЦІЯ

Національний природний парк «Дністровський каньйон» створений згідно з указом Президента України № 96/2010 від 3 лютого 2010 року. Загальна площа парку становить 10829,18 га, у тому числі 7189,65 га земель, які надані йому в постійне користування та 3639,53 га земель, що включені до його території без вилучення в землекористувачів. Парк підпорядкований Мінприроди. НПП «Дністровський каньйон» розташований на території Борщівського, Буцацького, Заліщицького та Монастириського районів Тернопільської області.

Територія парку має кластерну структуру. Вона складається з окремих масивів, які охоплюють фрагменти каньйону Дністра й прилеглих до нього лісових масивів та інших територій, що розділені сільськогосподарськими угіддями, селітебними територіями та землями, які не ввійшли до складу парку за відсутності відповідних погоджень землекористувачів та землевласників. Згідно з фізико-географічним районуванням України (Екологічна енциклопедія, 2006), територія парку знаходиться в межах Широколистолисової зони, Західноукраїнського краю, Західноподільської височинної області.

Об'єкт дослідження – національний природний парк «Дністровський каньйон».

Предмет дослідження – його екологічні та лісівничі умови.

Мета дослідження: охарактеризувати еколого-лісівничі умови національного природного парку «Дністровський каньйон». Для досягнення поставленої мети ставили наступні завдання:

- 1) охарактеризувати фізико-географічні та кліматичні умови національного природного парку «Голосіївський»;
- 2) описати структуру Парку;
- 3) дослідити флору і фауну національного природного парку «Дністровський каньйон»;

4) охарактеризувати лісові екосистеми Парку.

Стан наукової розробки. У дипломній роботі використана науково-технічна література природного заповідника національного природного парку «Голосіївський», наукової бібліотеки ДВНЗ «Прикарпатський національний університету ім. В. Стефаника», яка висвітлює досліджувані питання. При опрацюванні дипломної роботи проаналізовано нові монографії, статті у наукових фахових виданнях та матеріали міжнародних науково-практичних конференцій.

Методи дослідження. При виконанні дипломної роботи застосовувались загальноприйняті і апробовані методи лісівничо-екологічної типології та лісівничо-таксаційні методи.

Практичне значення одержаних результатів. Результати дослідження рекомендуються до впровадження у національному природному парку «Дністровський» при проведенні лісогосподарських заходів з метою відтворення корінного лісового покриву, оптимізації якісного складу та підвищення продуктивності лісостанів.

Окремі положення і висновки мають теоретично-пізнавальне значення і можуть бути використані у навчальному процесі студентів лісогосподарського профілю при викладанні навчальних дисциплін “Екологія лісу” та “Природно-заповідна справа”.

Структура роботи. Робота складається зі вступу, 5 розділів, висновків і списку використаних джерел (67 посилань), викладена на 60 сторінках, проілюстрована 5 рисунками.